

Nagyszombatba helyeztette át, ezzel az irgalmas rend első pesti korszaka lezáródott, majd csak 1815-ben folytatódott Budán, a mai budai irgalmas kórház területén. Itt szegény sorú férfi betegek számára építettek százágvas kórházat. A női betegek részére – II. József király rendeletével – 1785-ben a volt ferences kolostor átépítésével megnyílt az Erzsébet-apácák – előbb húsz, majd száz betegágvas – kórháza: itt a beteggyógyítást városi orvos irányította, míg az ápolási és gyógyszerári munkát az apácák végezték. A nővérek a betegápolási munka mellett szegénygondozással is foglalkoztak, részükre ingyenes „népkonyhát” működtettek.

Az Erzsébet-apácák tevékenysége még „átmenet” a régi és a XIX–XX. században kiformalódott ápoló és karitatív szerzetesi közösségek között. Az állam fokozatosan irányítása alá vonta a betegellátást, polgári kórházi rendszereket épített ki, ahol szükség lett olyan elhivatott személyekre, akik egész életüket és munkájukat e célnak rendelték alá. Ekkor jelentek meg a betegágyak mellett a Szent Vince alapította rend női apái, a Vincés-nővérek, akik az állami és városi kórházakban biztosították a betegápolást, különböző árvaházakban és nevelőotthonokban nevelték az egyedül maradt gyermekeket. A XIX–XX. század fordulóján már a karitatív munka egyre inkább a szociális gondozás felé tolódott, így több ujjonon alapított női rend szegénygondozói munkát végezett, de a nagy múltra visszatekintő szerzetes rendek, ferencesek, kapucinusok stb. is bekapcsolódtak e munkába. A szociális gondozás főleg az ipari nagyvárosokba helyeződött át, hiszen a peremvárosokban elképesztő méreteket öltött az elszegényedés, az ellátatlanság, öregek, egyedülállók, gyermekek stb. tömege, akikről az állam csak korlátozott mértékben (vagy egyáltalán nem) gondoskodott, támaszt csak a karitatív szervezetektől remélhettek.

A beteg- és szegénygondozásban mind-egyik felekezeti részt vett, a protestáns egyházi közösségekben kiformalódtak a diakonissza szervezetek, amelyek a katolikus szerzetesekhez hasonló tevékenységet fejtettek ki, saját intézményi rendszert alakítottak ki, kórházakat, menhelyeket, árvaházakat működtettek, megszervezték a tehetős hívók anyagi segítségét. A segítő szándékot továbbra is a krisztusi alapelvek határozták meg, még akkor is, ha a felvilágosult abszolutizmus kora óta az állam saját feladatkörébe vonta az előbbi tevékenységeket, amelyek nélkül nincs egészséges társadalom, szilárd jelen és biztos jövő. Ebben helye van a segítő szándéknak, a kisebb közösségeknek, az önzetlen munkának, annak ellenére, hogy az állam és a nagy világszervezetek mellett csupán kiegészítő jelentőségűek. ■

Orvosszemmel

DOHÁNYZIK ÖN?

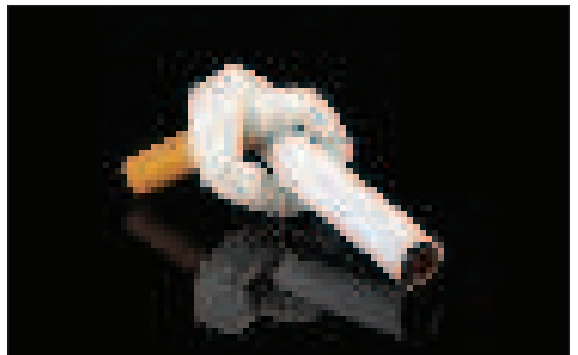
Az Egyesült Államokban a munkahelyi felvételtelre jelentkezők sok helyen azzal szembesülnek, hogy ha cigarettáznak, a megbeszélés máris befejeződött, mert dohányzókat a cég egyáltalán nem alkalmaz. Ennek oka az egészségügyi statisztika. Az Egyesült Államokban a dohányzás évente átlagosan 440 000 embert visz a sírba, ami azt jelenti, hogy minden ötödik halálesetben alapvető szerepet játszott a nikotin.

Az amerikai adatok szerint a dohányzás minden esztendőben több halált okoz, mint a HIV, a kábítószer, az alkohol, a közlekedési baleset, az öngyilkosság és a gyilkosság együttvéve. Ez több, mint a második világháborúban elpusztult amerikai katonák száma.

Amikor évekkel ezelőtt elindult az a mozgalom, amelyben az ahhoz csatlakozó mind több cég úgy rendelkezett, hogy a cigarettázó, szivarozó, pipázó jelentkezőket kizárják a munkahelyi felvételtől, bizonyos körökben nagy volt a felháborodás. A tiltakozást, mint azt utólag sok adat bizonyította, a cigarettagyártók hatalmas összegekkel támogatták, a dohányzás szenvedélyének rabjai pedig őszinte meggyőződéssel igyekeztek társadalmi egyenjogúságukat visszaszerezni. Ez nem sikerült, mert a könyörtelen statisztika azt bizonyította, hogy a dohányosokat is alkalmazó munkahely gazdasági hátrányba kerül.

Az adatok mindenütt igazolják, hogy a cigarettázó munkatársak betegség miatt gyakrabban esnek ki a munkából, egészségbiztosítási költségeik magasabbak nem dohányzó társaikénál. Alkalmazásuk ezért többbe kerül, mint a dohányzás szenvedélyének nem hódolóké. Ennek megfelelően az Egyesült Államok 21 államában a cégek szabadon dönthetnek arról, hogy alkalmaznak-e dohányzókat vagy sem. Hosszú jogi vita után 29 államban a törvény tiltja a munkáltatóknak, hogy bárkit is visszautasítsanak a felvételi irodában csak azért, mert dohányzik.

A nemdohányzók alkalmazásának elvét az Egészségügyi Világszervezet már 2008-ban meghirdette, de ez az elképzelés csak igen lassan terjed. A *New England Journal of Medicine* vezércikkben foglalkozik azzal a kérdéssel, milyen etikai problémák vetődnek fel, ha a dohányzókat nem veszik fel a munkahelyekre.

Harald Schmidt és munkatársai rámutatnak, hogy mennyire paradox, ha az egészségüggyel foglalkozó intézmények nem támogatják azokat, akik betegek. A legtöbb cigarettázó ember krónikus légzőszervi betegségben szenved, koszorúér-beteg, és még sokféle más kóros eltéréssel küzd, s függetlenül attól, hogy ezekért nagyrészt ő maga a felelős, aligha lehet a munka világából is kirekeszteni.

A dohányzás igazi addikció: a nemzetközi eredmények bizonyossága szerint a nikotinfüggés ugyanolyan erős, mint a heroinizmus. Amerikai adatok szerint a cigarettázásról lemondani képtelen felnőttek 88%-a 18 éves kora előtt kezdte el a dohányzást, és ezeknek a dohányosoknak a 69%-a igyekszik megszabadulni ettől a szenvedélytől, de csak 3–5%-nak sikerül. Az addikcióban szenvedőt nem büntetni, hanem hatékonyan kezelni kell. A társadalomnak sokkalta több segítséget kell nyújtania azoknak, akik szeretnék a dohányzástól leszokni. Már van több hatalmas cég, ahol dohányosok is dolgoznak, de ingyenes leszoktató kúrákra jelentkezhetnek, szakértői tanácsadásra járhatnak, lélektani segítségre van lehetőségük. Az Egyesült Államokban 1965-ben a felnőttek 42%-a dohányzott, ma már csak 19%, de sokan még ezt is sokallják.

(Forrás: Weborvos)